

УДК 636.92
© 2012

Г.А. Коцюбенко,
кандидат сільсько-
господарських наук
Миколаївський
державний аграрний
університет

ВІДТВОРНІ ТА ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ КРОЛІВ ЗА РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ

Найцінніші за фізико-хімічним складом тушки кролів, вирощених за екологією. Найкращі показники відтворних і продуктивних якостей у кролів, вирощених за екологією порівняно з технокрівництвом та ретротехнологією.

Актуальність проблеми. Зміна форм власності майна в агропромисловому виробництві надала поштовху до перебудови галузей тваринництва. Більше уваги стало приділятися галузям, які були б спроможні виробляти найдешевшу і якісну продукцію. На думку Л.Г. Уткіна, кролівництво — найперспективніша галузь, за якою пріоритетне майбутнє у постачанні ринку дієтичним м'ясом і хутровою сировиною [3]. Швидкому відтворенню та подальшому розвитку галузі сприяють виняткові біологічні та господарсько корисні особливості кролів: висока плідність, скороспілість, оплата кормів, невибагливість до умов утримання, доступність догляду для широких верств населення та ефективне використання поширеного асортименту кормів. Так, від однієї кролиці за рік можна отримати м'яса у 30 разів більше, ніж вона важить. Як дієтичний продукт, кролятина не має собі рівних. Білок кролятини людина засвоює на 90%, яловичини — на 62%, а вміст холестерину при цьому удвічі менший [1].

Нині у кролівництві застосовують ряд технологій, основними з яких є ретротехнологія, технокрівництво та екокрівництво.

Ретротехнологія заснована на традиційних способах ведення господарства, які придатні для невеликого селянського подвір'я на 20–50 кролиць. При цьому застосовуються найпростіші способи утримання кролів, раціон орієнтований на кормову базу селянського подвір'я, а самі кролі не захищені від спалахів вірусних інфекцій. На розведення кролів впливає сезонний фактор, до товарної маси тварини ростуть 150–160 днів.

Технокрівництво передбачає сучасні способи утримання та розведення кролів з метою їх вирощування у промислових масштабах. Технокролик дуже відрізняється за якістю м'яса, оскільки він вирощений у тепличних умовах, з використанням різних препаратів, які прискорюють ріст. З погляду бізнесу, технокрівництво є стабільно прибутковим, якщо його масштаби великі — 2000—10000 кролиць, а це потребує великого стартового капіталу — 1,5—5 млн євро. Окупність такого кролівництва може тривати 10 років і більше й не кожному охочому по кишені.

Екокрівництво застосовує технології утримання, розведення та годівлі, максимально наближені до природних.

Мета дослідження — отримання продукції найвищого споживчого ґатунку без використання кормів, які містять стимулятори росту. Репродуктивні якості тварин при цьому завжди найкращі. У вирощуванні екокролика, крім м'яса, товарну цінність має його хутро, яке в готовому виробі може коштувати 50–250 грн. При забої кролика віком 120—130 днів маса тушки становить 2–2,3 кг. Чистий прибуток з м'яса — 50–80 грн [1].

Завдання дослідження. Організм кролів вирізняється високою біологічною пластичністю та пристосованістю до найрізноманітніших умов. Враховуючи актуальність і практичну цінність питання, нами досліджено відтворні та продуктивні якості кролів порід комбінованого напрямку продуктивності (сірий та білий велетень, шиншила, сріблястий), вирощених за різними технологіями на базі кролеферм ОАО «Неча-

1. Відтворні якості кролиць за різних технологій утримання ($M \pm m$)

Показник	Технологія		
	ретротехнологія	технокрівництво	екотехнологія
Жива маса кролиць при паруванні, кг	5,2±0,08	5,0±0,07	5,3±0,08
Багатоплідність, гол.	7,3±0,06	8,9±0,08	8,0±0,08
Збереженість молодняку в підсисний період, %	87,4±1,31	89,3±1,23	93,1±1,34
Молочність кролиць, кг	4,0±0,03	4,3±0,04	4,8±0,04
Маса кроленят віком 60 днів, кг	1,25±0,06	1,90±0,07	1,70±0,03

2. Продуктивні якості молодняку кролів, вирощених за різними технологіями (M±m)

Показник	Технологія		
	ретротехнологія	технокролівництво	екотехнологія
Кількість вибірки кроленят, гол.	500	500	500
Середня маса тушки за реалізації, г	1,8±0,21	1,6±0,19	2,1±0,11
Вік досягнення забійної кондиції, днів	150±2	90±2	120±2
Витрати корму на 1 кг приросту, к.од.	5,6±0,20	4,2±0,20	4,8±0,17
Собівартість вирощування 1 гол., грн	46,7±1,25	52,5±1,48	53,0±1,69
Середня реалізаційна ціна 1 гол. без вартості шкурки, грн	82,0±2,55	71,5±1,96	91,3±2,31
Середня вартість 1 шкурки, грн	2,5±0,22	0,5±0,09	7,0±0,31
Прибуток, грн	37,8±1,34	19,5±1,21	44,3±1,69
Рентабельність, %	80,9±1,11	37,1±1,15	83,6±1,22

янський», ТОВ «Звірогосподарство «Рунас», екоферма Лариси Подолян (Миколаївська обл.).

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводили з березня 2010 по травень 2011 р. Досліджували окроли повновікових кролиць-одноліток за показниками відтворних якостей самок і продуктивних якостей молодняку за різних технологій вирощування. Вибірка кролиць становила по 25 гол. кожної з досліджуваних порід, а молодняку за 4 окроли — 2000 гол. Фізико-хімічний склад найдовшого м'яза спини та жиру досліджено за кожним окролом, по 10 гол. різних технологій вирощування. Із відтворних якостей кролиць вивчали: живу масу при парванні, багатоплідність, збереженість молодняку у підсисний період, молочність, масу кроленят у віці 60 днів. Із продуктивних якостей досліджували: середньодобові прирости

молодняку у підсисний період, вік досягнення забійної кондиції, витрати корму на 1 кг приросту, собівартість вирощування 1 гол., прибуток і рентабельність.

Результати дослідження. Визначено показники відтворних якостей кролиць за різних технологій утримання (табл. 1). Жива маса кролиць при парванні за різних технологій утримання майже не має істотних коливань і становить 5–5,3 кг. Найбільші показники багатоплідності виявлено у кролиць, яких утримували за технологією технокролівництва — 8,9 гол., хоча вона поступається європейським стандартам — 10 гол., що свідчить про непристосованість типових порід країни до цієї технології. Найменші показники багатоплідності виявлено у кролиць, яких утримували за ретротехнологією — 7,3 гол., що також поступаєть-

3. Фізико-хімічний склад найдовшого м'яза спини та внутрішнього жиру кролів, вирощених за різними технологіями

Показник	Ретротехнологія	Технокролівництво	Екотехнологія
<i>Склад найдовшого м'яза спини</i>			
Волога, %	72,2	75,0	71,0
Жир, %	4,4	3,4	4,0
Білок, %	22,2	20,5	23,7
Зола, %	1,2	1,1	1,3
<i>Склад внутрішнього жиру</i>			
Волога, %	6,2	7,6	6,0
Жир, %	92,9	91,9	93,4
Зола, %	0,19	0,11	0,25
Кислотне число, мгКОН/г	1,11	1,31	1,06
Перекисне число, ммоль	0,61	0,81	0,59

ся породним стандартам — 8 гол. Тобто кролиці під дією різних несприятливих факторів, притаманних ретротехнології, не використовують свій природний потенціал. Збереженість молодняку у підсисний період і молочність кролиць найкращі за екотехнології утримання. Найменшу масу кроленят виявлено за ретротехнології вирощування — 1,25 кг. Кроленята, вирощені за екотехнологією, переважають їх на 450 г, а технокролики — на 650 г. Аналізуючи відтворні якості кролиць у комплексі, слід зазначити, що найгірші вони за ретротехнології утримання. Екотехнологія найповніше використовує природний потенціал типових для країни порід.

Визначено показники продуктивних якостей молодняку за різних технологій вирощування та економічні показники (табл. 2). Різні технології вирощування передбачають свої особливості. Так, за ретротехнології молодняк кролів реалізують у віці 150 днів із середньою масою тушки 1,8 кг; за технокролівництва забій проводять у віці 90 днів із середньою масою тушки 1,6 кг; за екотехнології молодняк утримують до віку 120 днів і реалізують за середньої маси 2,1 кг. Маса тушки зумовлює і реалізаційну ціну. Середня реалізаційна ціна 1 гол. без вартості шкурки — 82 грн, 71,5 та 91,3 грн відповідно до зазначених вище технологій.

Різняться також і середня вартість шкурок. Так, за ретротехнології вона становить 2,5 грн, технокролівництва — 0,5, за екотехнології — 7 грн. Цінність хутра зумовлена його якістю. При забої у віці 120 днів хутро повністю сформоване після 1-го вікового линяння; 90 днів — хутро проходить III фазу линяння, має найнижчу якість і непридатне до використання для хутряних виробів; 150 днів — у кролів уже триває I фаза 2-го вікового линяння і якість хутра по-

гіршується, що знижує його вартість. Забивати тварин раніше за ретротехнології — недоцільно, оскільки тушка має дуже малу масу.

Витрати корму на 1 кг приросту також мають істотні різниці. Найменші вони за технокролівництва — 4,2 к.од., найбільші — за ретротехнології — 5,6 к.од.

Найменшу собівартість вирощування має ретротехнологія — 46,7 грн. Технокролівництво та екотехнологія за собівартістю істотно не відрізняються — 52,5 та 53 грн відповідно. Проте найбільший прибуток і рентабельність має екотехнологія — 44,3 грн; 83,6%.

Фізико-хімічний склад м'яса визначає його поживну цінність. Високі якісні показники кролятини залежать від оптимального збалансування за вмістом білка, жиру, зольних елементів, вологи та ін. Нами вивчено фізико-хімічний склад м'яса та внутрішнього жиру у кролів, вирощених за різними технологіями (табл. 3).

Аналіз отриманих результатів свідчить про зміни фізико-хімічного складу найдовшого м'яса за спини та внутрішнього жиру у бік підвищення поживної цінності у кролів, вирощених за екотехнологією. Так, у молодняку зменшується вміст жиру у м'ясі на 0,4% порівняно з кролями, вирощеними за ретротехнологією і збільшується на 0,6% порівняно з технокроликом. У м'ясі екокролика найбільший вміст білка — 23,7%, а вологи найменше — 71%.

Внутрішній жир кролів усіх дослідних груп білого кольору, без сторонніх запахів і присмаків, прозорий у розплавленому стані, але виявлено деякі відмінності у хімічному складі. За хімічним складом внутрішній жир екокролика має менші вологість, кислотне та перикисне число, що свідчить про його менше окиснювальне псування порівняно з іншими дослідними групами.

Висновки

Дослідженнями встановлено, що екотехнології вирощування кролів мають безперечну перевагу. У кролів, вирощених за цією технологією, найкращі відтворні якості, вони найпродуктивніші, а сама технологія високорен-

табельна порівняно з ретро- та технокролівництвом. За фізико-хімічним складом м'ясо та жир екокролика також вирізняється більшою поживною цінністю та меншим окисненням.

Бібліографія

1. Помытко В.Н. Учебная книга кролиководов/ В.Н. Помытко, В.Н. Александров. — М.: Агропромиздат, 1985. — С. 150—154.
2. Умеринков И.А. Биохимический статус и неспецифическая резистентность у кроликов при

акселерационном методе выращивания: автореф. на соиск. уч. степ. канд. биол. наук. — Курск, 2005. — 25 с.

3. Уткин Л.Г. Кролиководство/Л.Г. Уткин. — М.: Агропромиздат, 1987. — С. 3—4.